

Ciclo «Nube del alba, lluvia del atardecer: el erotismo en China»

CASA ASIA

Ciclo «Nube del alba, lluvia del atardecer: el erotismo en China»

... Cuando partía, ella le dijo:
«Vivo en la vertiente soleada del Monte de las Hechiceras,
donde la cumbre se hace inexpugnable.
Por la mañana soy nube del alba,
por la tarde lluvia que se desliza.
Cada aurora, cada atardecer,
al pie de la Terraza del Sob.»

Gaotang Fu, de Song Yu (s. III aC)

El concepto de erotismo está íntimamente vinculado a los misterios fundamentales de cada cultura. El arte y la literatura de cada pueblo nos hablan de la experiencia erótica, frecuentemente separada de las nociones de religión y tabú. ¿Existe necesariamente un límite entre lo erótico y lo prohibido? ¿Qué nos dice la descripción del placer y del erotismo sobre el sistema de valores de una determinada sociedad?

Todas las grandes civilizaciones del mundo—algunas de una manera más manifiesta que otras—han mantenido teorías sobre el sexo, respondiendo a la necesidad de dar una significación al deseo y a la sed de satisfacerlo. En China, las representaciones eróticas más antiguas son ladrillos funerarios de terracota, esculpidos o pintados, que datan de la dinastía Han (206 aC-220 dC). Textos concernientes a las artes de amar aparecen entre manuscritos de esa misma época, que inician a ejercicios gimnásticos y prácticas respiratorias y alquímicas.

Los conceptos de *yin* y *yang* se extienden a todas las escuelas de pensamiento chino, con connotaciones vinculadas a la diferenciación sexual que impregna los aspectos de la naturaleza, pero adquieren una importancia particular en el taoísmo—la tradición místico-religiosa cuyo origen se remonta a hace 2.500 años—, y estos son generalmente interpretados como la ladera norte y la ladera sur de una misma montaña; calor y frío, luz y sombra, sequedad y humedad... El *yin* y el *yang* representan las fuerzas de la naturaleza más fundamentales y sus relaciones, movimientos cíclicos a través de la vida y la muerte.

El idioma chino es prolífico en el sutil arte de los dobles sentidos, que permiten lanzar, bajo una misma expresión, un significado sublime junto a mensajes mucho más mundanos. Las primeras muestras de literatura erótica en China se remontan a los poemas amorosos incluidos en el *Clásico de la Poesía*, (*Shi Jing*), (s. XI -VII aC). Después del siglo X, con el apogeo de las ciudades del sur de China, al principio de lo que se considera el período moderno, Suzhou, Hangzhou y Yangzhou albergaban ciertamente la civilización más refinada de la época. Es en esta cultura del mundo de las cortesanas y de los placeres donde nace la costumbre de los pies vendados, y en la que se sitúa la acción de la gran novela erótica del siglo XVI-XVII: así, de finales de los Ming datan la primera edición ilustrada del clásico anónimo *Loto dorado* (*Jingpingmei*) y las expresiones más extremas de *La alfombra de los gozos y los rezos* (*Rouputuan*) de Li Yu. También durante esta dinastía vivieron y trabajaron los grandes maestros del arte erótico Tang Yin y Qiu Ying.

Los conceptos taoístas—donde hombres y mujeres son ritualmente presentados como contrarios complementarios—; el fetichismo del pie vendado; el papel de la naturaleza y de la ternura, e incluso la constante presencia de algunas pinceladas de humor en las expresiones artísticas del erotismo chino, conforman una visión de lo erótico completamente distinta de la que podamos tener en Occidente.

A través de cuatro perspectivas distintas, este ciclo nos ilustrará sobre la percepción del erotismo y del placer en China.

Programa

Presentación inaugural del ciclo a cargo de **Ion de la Riva**, director general de Casa Asia, con la intervención de **Dolors Folch**, directora de la Escuela de Estudios de Asia Oriental y profesora de Historia de la Universidad Pompeu Fabra.

Jueves 13 de mayo, 19.30 h

«De orquídeas y peonías. Sobre la construcción del erotismo en la literatura china». **Alicia Relinque**, profesora de Literatura china de la Universidad de Granada.

Un itinerario a través de diferentes textos que ponen de relieve los planteamientos filosóficos y políticos, arropados en los mecanismos propios de la lengua y la escritura chinas: el erotismo como arma subversiva por excelencia.

Jueves 20 de mayo, 19.30 h

«La imagen escondida. Un recorrido por la creación y la recreación visual del erotismo en China». **Isabel Cervera**, profesora de Arte asiático de la Universidad Autónoma de Madrid.

La sutilidad del lenguaje erótico traspasa el juego de la palabra y la imagen creando un único universo en la mirada. La realidad así constituida se manifiesta en un código visual preestablecido desde la norma cultural, completada por la narración de las ilustraciones, donde se muestran las infinitas posibilidades de los juegos de nube y lluvia.

Jueves 27 de mayo, 19.30 h

«Pies cautivos: el culto al “loto dorado” en la China tradicional». **Dorothy Ko**, profesora de Historia del Barnard College, Universidad de Columbia.

El vendaje de los pies de las mujeres fue una costumbre que se practicó durante 1.000 años en China (s. X-s. XX). En esta conferencia se analizarán los estímulos y las motivaciones femeninas, así como los rituales practicados en sus estancias privadas vinculados con esa práctica. Se intentarán esclarecer, con la exposición de imágenes y objetos relacionados, las pautas de los deseos masculinos y los placeres femeninos de la élite de la antigua China.

Jueves 3 de junio, 19.30 h

«Placer y exceso en la cultura Ming». **Craig Clunas**,

cátedra Percival David en Arte chino y de Asia oriental de la School of Oriental and African Studies (SOAS).

La cuestión del «placer» era de gran interés para la élite gobernante de la China Ming (1368-1644), que estaba especialmente preocupada por los límites entre el placer considerado como «correcto», visto como aquel relacionado con el disfrute de las cualidades morales inmateriales, y el placer «no correcto», aquel vinculado a la satisfacción sexual mediante los placeres materiales. El placer resultó todavía más problemático cuando traspasó las barreras de género y clase, amenazando la hegemonía de la élite masculina adulta. En esta conferencia se expondrá, mediante una gran variedad de ilustraciones de la cultura visual y material del período, cómo se establecía la difícil frontera entre el placer «correcto» y el «no correcto» en el período Ming, y se analizará cómo se concebían el «placer», el «juego» y el «deporte» en esta importante etapa de la historia de la cultura china.

Clausura del ciclo a cargo de **Luis Racionero**, escritor, y **Dolors Folch**, directora de la Escuela de Estudios de Asia Oriental y profesora de Historia de la Universidad Pompeu Fabra.

Lugar:

Auditorio Tagore
Sede de Casa Asia
Av. Diagonal, 373
08008 Barcelona

Entrada libre • Aforo limitado

Cicle «Núvol de l'alba, pluja del capvespre: l'erotisme a la Xina»

CASA ASIA

Cicle «Núvol de l'alba, pluja del capvespre: l'erotisme a la Xina»

...*En marxar, ella li digué:
«Visc a la vessant assolellada de la Muntanya de les Bruixes,
on el cim es fa inexpugnable.
Al matí sóc el núvol de l'alba,
a la tarda pluja que llisca.
Cada aurora, cada capvespre,
al peu de la Terrassa del Sol».*

Gaotang Fu, de Song Yu (s. III aC)

El concepte d'erotisme està íntimament vinculat als misteris fonamentals de cada cultura. L'art i la literatura de cada poble ens parlen de l'experiència eròtica, freqüentment separada de les nocions de religió i tabú. Hi ha necessàriament un límit entre allò eròtic i allò prohibit? Què ens diu la descripció del plaer i de l'erotisme sobre el sistema de valors d'una determinada societat?

Totes les grans civilitzacions del món –algunes d'una manera més manifesta que d'altres– han mantingut teories sobre el sexe com una resposta a l'anhel de donar una significació al desig i a les ànsies de satisfer-lo. A la Xina, les representacions eròtiques més antigues són maons funeraris de terracota, esculpits o pintats, que daten de la dinastia Han (206 aC-220 dC). Textos referents a les arts d'estimar apareixen entre manuscrits d'aquesta mateixa època, que inicien a exercicis gimnàstics i pràctiques respiratòries i alquímiques.

Els conceptes *yin* i *yang* s'estenen a totes les escoles de pensament xinès, amb connotacions vinculades a la diferenciació sexual que impregna els aspectes de la natura, però adquireixen una importància particular al taoisme –la tradició místico-religiosa l'origen de la qual es remunta 2.500 anys enrere–, i aquests són generalment interpretats com la vessant nord i la vessant sud d'una mateixa muntanya; calor i fred, llum i ombra, sequedat i humitat... El *yin* i el *yang* representen les forces de la natura més fonamentals i les seves relacions, moviments cíclics a través de la vida i de la mort.

La llengua xinesa és prolífica en l'art subtil dels dobles sentits, que permeten llançar, sota una mateixa expressió,

un significat sublim juntament amb missatges molt més mundans. Les primeres mostres de literatura eròtica a la Xina es remunten als poemes amorosos inclosos al *Shi Jing* (Clàssic de la Poesia), (s. XI-VII aC). Després del segle X, amb l'apogeu de les ciutats del sud de la Xina i als inicis del que es considera el període modern, Suzhou, Hangzhou i Yangzhou albergaven certament la civilització més refinada de l'època. És en aquesta cultura del món de les cortesanes i dels plaers on neix el costum dels peus embenats i on se situa l'acció de la gran novel·la eròtica del segle XVI-XVII. Així, la primera edició il·lustrada del clàssic anònim *Jingpingmei* (Lotus daurat) i les expressions més extremes del *Rouputuan* (La catifeta dels goigs i les pregàries), de Li Yu, daten de finals dels Ming. També durant aquesta dinastia van viure i treballar els grans mestres de l'art eròtic Tang Yin i Qiu Ying.

Els conceptes taoistes –en els quals homes i dones són presentats ritualment com a contraris complementaris–, el fetixisme del peu embenat, el paper de la natura i de la tendresa i, fins i tot, la presència constant d'algunes pinzellades d'humor en les expressions artístiques de l'erotisme xinès, formen una visió d'allò eròtic completament diferent de la que podem tenir a Occident.

A través de quatre perspectives diferents, aquest cicle ens il·lustrarà sobre la percepció de l'erotisme i el plaer a la Xina.

Programa

Presentació inaugural del cicle a càrrec de **Ion de la Riva**, director general de Casa Àsia, amb la intervenció de **Dolors Folch**, directora de l'Escola d'Estudis de l'Àsia Oriental i professora d'història de la Universitat Pompeu Fabra.

Dijous 13 de maig, 19.30 h

«Sobre orquídiades i peònies. Sobre la construcció de l'erotisme a la literatura xinesa». **Alicia Relinque**, professora de literatura xinesa de la Universitat de Granada.

«Un itinerari a través de diversos textos que posen en relleu els plantejaments filosòfics i polítics, emparats pels mecanismes propis de la llengua i l'escriptura xineses: l'erotisme com a arma subversiva per excel·lència.

Dijous 20 de maig, 19.30 h

«La imatge amagada. Un recorregut per la creació i la recreació visual de l'erotisme a la Xina». **Isabel Cervera**, professora d'art asiàtic de la Universitat Autònoma de Madrid.

La subtilitat del llenguatge eròtic traspasa el joc de la paraula i la imatge i crea un univers únic en l'esguard. La realitat així constituïda es manifesta en un codi visual preestablert des de la norma cultural, completada amb la narració de les il·lustracions, on es mostren les infinites possibilitats dels jocs de núvol i pluja.

Dijous 27 de maig, 19.30 h

«Peus captius: el culte al "lotus daurat" a la Xina tradicional». **Dorothy Ko**, professora d'història del Barnard College, Universitat de Colúmbia.

L'embenat dels peus de les dones va ser un costum que es va practicar durant 1.000 anys a la Xina (s. X - s. XX). En aquesta conferència s'analitzaran els estímuls i les motivacions femenines, així com els rituals practicats a les seves estances privades vinculats a aquesta pràctica. S'intentaran aclarir, amb l'exposició d'imatges i objectes relacionats, les pautes dels desitjos masculins i els plaers femenins de l'elit de l'antiga Xina.

Dijous 3 de juny, 19.30 h

«Plaer i excés a la cultura Ming». **Craig Clunas**, càtedra

Percival David en art xinès i de l'Àsia Oriental de la School of Oriental and African Studies (SOAS).

La qüestió del «plaer» era de gran interès per a l'elit governant de la Xina Ming (1368-1644), que estava especialment preocupada pels límits entre el plaer considerat com a «correcte», vist com aquell relacionat amb el gaudiment de les qualitats morals immaterials, i el plaer «no correcte», aquell vinculat a la satisfacció sexual mitjançant els plaers materials. El plaer va resultar encara més problemàtic quan va traspasar les barreres de gènere i classe, tot amenaçant l'hegemonia de l'elit masculina adulta. En aquesta conferència s'exposarà, mitjançant una gran varietat d'il·lustracions de la cultura visual i material del període, com s'establia la difícil frontera entre el plaer «correcte» i el «no correcte» en el període Ming, i s'analitzarà com es concebien el «plaer», el «joc» i l'«esport» en aquesta important etapa de la història de la cultura xinesa.

Cloenda del cicle a càrrec de **Luis Racionero**, escriptor, i **Dolors Folch**, directora de l'Escola d'Estudis de l'Àsia Oriental i professora d'història de la Universitat Pompeu Fabra.

Lloc:

Auditori Tagore
Seu de Casa Àsia
Av. Diagonal, 373
08008 Barcelona

Entrada lliure • Aforament limitat